

VETELIN KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA (KOPS)

Kulttuurikasvatussuunnitelma on **vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatu** kokonaisuus, jossa tietyille ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, merkkihenkilöistä ja jo olemassa olevasta tarjonnasta ja antaa osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää luovuuttaan. KOPSin parissa toimivat aina kunkin taiteenalan ammattilaiset sekä kulttuurikasvattajat laadukkaan toiminnan ollessa keskiössä.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat perustuvat **lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta**. Kunnan kulttuuri-toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kulttuurikasvatussuunnitelma pohjautuu

1) Yhdenvertaisuuteen

Kunnan päätöksentekoaikojen hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laitettu KOPS on saatavissa jokaiselle kunnan lapselle ja nuorelle. Perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.

2) Saavutettavuuteen

KOPS takaa sen, että esitykset ja ammattitaitelijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää vain suurten kaupunkien asukkaiden yksinoikeudeksi, vaan niihin on mahdollisuus myös pienten kuntien lapsilla ja nuorilla.

3) Kunnan elinvoimaisuuteen, yhteisöllisyyteen ja työllistävään vaikutukseen

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaan asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on kunnalle eduksi. Se osoittaa, että kulttuuria ja taidetta arvostetaan kunnassa, ja näiden alojen monipuolinen, kerrannainen vaikutus sekä ihmisten hyvinvointiin että työllistymiseen ymmärretään. KOPS-työssä kaikki alueen omat taiteilijat ja taidelaitokset saavat vuosittain toistuvaa lisätystä ja alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään, mitä oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, jos mukana ovat niin paikalliset yritykset sponsoroimassa kokonaisuuksia kuin taiteilijat, koulut, päiväkodit, galleriat, mahdollisesti myös useaan KOPSiin kirjoitetut palvelutalot tai muut yksiköt. Kulttuurikasvatussuunnitelma on koko kunnan yhteisen asian. Vetelin kunnan yhteistyökumppanina kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttamisessa toimii lasten kulttuurikeskus Lykky ja paikalliset kulttuurin ja taiteen harrastajat ja ammattilaiset.

4) Lasten tunne- esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

Tutkimusten perusteella pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen vähentää ja ennaltaehkäisee monia ongelmia ihmisten käytöksessä, oppimisessa, kaveritaidoissa ja avarakatseisemmassa suhtautumisessa maailmaan. Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee kaikille ihmisille hyvää, positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemusten

saaminen on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Juuri niitä kulttuurikasvatussuunnitelma haluaa antaa, sillä suunnitelman toteuttajina ovat nimenomaan eri taiteenalojen ammattilaiset. Mille tahansa kunnalle on hyötyä siitä, että sen lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria. Taide ja kulttuuri on väylä, jota jokaiselle pitää antaa mahdollisuus hyödyntää.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTASO pitää sisällään työpajoja/käyntikohteita, joissa pääsee tekemään paljon itse ja tutustumaan kattavasti eri taiteenaloihin. Perustason jälkeen esitetään **KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN KAKKOSTASO** eli esittävän taiteen kokonaisuudet, jotka eivät mene enää ikäryhmäjaon mukaan, vaan ovat useimmiten tarjolla kaikille. Ne budjetoidaan erikseen sen mukaan, onko kunnalla esimerkiksi sopimus Konserttikeskuksen tai jonkun muun esittävän taiteen toimijan kanssa. Valmiita kokonaisuuksia kakkostasosta ei kuitenkaan voi kirjoittaa auki samalla lailla kuin perustasolla, sillä ohjelmistot vaihtuvat vuosittain, samoin kuin kiertueella olevat esittävän taiteen tuottajat. Kakkostaso kannattaa kuitenkin budjetoida valmiiksi niin, että mukana ovat sopimustuottajat ja lisäksi mahdolliset muut vierailut.

VARHAISKASVATUS

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja kohta "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään lapsi nimenomaan aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisua ja vahvistaa lapsen näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

Totutut käytännöt

- kirjastovierailuja tehdään kirjastoon säännöllisesti, kirjasto tarjoaa kirjastokassipalvelua ja satuntunteja sekä mahdollisuuden näyttelyiden järjestämiseen sekä niihin tutustumiseen
- varhaiskasvatus vierailee vuosittain kirkossa ja varhaiskasvatuksessa on musiikki- ja teatteriryhmien vierailuja vuosittain
- osallistuminen Kirjojen ja tarinoiden yö -tapahtumaan

Ikäryhmäkohtainen kulttuurikasvatus

***0-2v Rytmiikka**

Rytmiityöpajassa 0-2-vuotiaat pääsevät itse kokeilemaan erilaisia rumpuja ja helistimiä. Paja on joka vuosi erilainen, eri soittimilla ja painotuksilla.

Kokonaisuuden voi toteuttaa varhaiskasvatuksessa, yhteistyössä koulun/palvelutalon kanssa.

***3-6v, kolmen vuoden kierto, jolloin koko ryhmä osallistuu aina samaan:**

-Sanataide

-Tutustutaan kirjastoon. Lasten osastolta etsitään ryhmissä kolme hauskan näköistä kirjan kantta, joista otetaan kuvat. Sadutustunnilla laitetaan kansikuvat peräkkäin ja keksitään tarina siitä, miten ne liittyvät toisiinsa! Päiväkodilla kokonaisuutta voi jatkaa vaikka pienoisyhtymänä, rekvisiitan tekona tai vaikka luomalla soittimilla äänimaisemaa kirjan kansiin.

-Yhdistetään luontoa ja lorutusta ja hyödynnetään tv-t-pedagogiikkaa

-Tutustutaan Vetelin murteeseen

-Kädentaidot

Retki Vetelin kirkolle, jossa kirkon lisäksi tutustutaan alueen patsaisiin ja muistomerkkeihin. Keskustellaan siitä mitä ne ovat, mitä ne esittävät ja miksi patsaita/muistomerkkejä pystytetään. Kädentaitojen osuudessa jokainen miettii omasta elämästään tärkeäksi kokemansa asian, jonka haluaisi muistaa aina, myös sitten kun on vanha. Tästä asiasta askarrellaan, muovailtaan tai vaikka huovutetaan oma pieni "muistomerkki" tai "patsas". Teokset viedään nähtäville esim. kirjastoon. *Kokonaisuuden voi toteuttaa myös palvelutalossa, avoimena toimintana tai työhyvinvointikokonaisuutena tai yhteisenä projektina perusopetuksen kanssa.*

-Ympäristötaide

Retki haluttuun luontokohteeseen. Retkeltä kerätään mukaan ympäristötaiteilijan ohjeen mukaisia aineita. Päiväkodilla ja ryhmisten ympäristötaidepajassa mietitään, miten taidetta tehdään luontoa kunnioittaen tai niin, että se sulautuu luonnon osaksi. Ryhmikset voivat vieraila päiväkodilla tai taidepaja voidaan toteuttaa ryhmisten lähiluonnossa.

2B) ESI- JA PERUSOPETUS JA LUKIO

Totutut käytännöt

- vuodenkiertoon liittyvät koulun omat juhlat, kuten kevät-, joul-, itsenäisyyspäivän tilaisuudet
- kirjastoyhteistyö: kirjavinkkaukset, kirjaston käytön opetteleminen, kirjailijavierailut, lukukoira, lukuesikuvat, Kirjojen ja tapahtumien yöhön osallistuminen
- kyläkierrokset bussilla monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyen; historialliseen Veteliin tutustuminen (Raivaaja-patsas, Ingmannin sohva, kylät, yritykset, luontokohteet yms.)
- seurakunnan kanssa itsenäisyyspäivän juhlien järjestäminen kaikille esi- ja perusopetuksen oppilaille sekä lukion opiskelijoille
- seurakunnan kanssa veteraanipäivän juhlan järjestäminen, yläkoulu/lukio vuorovuosina vastuullisena järjestäjänä & tapahtumaan osallistujana
- taidenäyttelyt Taidekartanolla/kirjastossa/koulun tiloissa/somessa
- yhteistyöprojektit vanhusten palvelutalo Harjukodin kanssa
- 3-6-luokan valinnaisaineiden yhdistäminen kulttuurikokonaisuuksiin

Alakoulu

***eskarit Paikallisperinne: Liittyy opetussuunnitelman arvoperusteeseen Myönteiset tunnekokemukset ja ilo**

Koululla juuri ennen joulua tapaperinteeseen liittyvä Räsypukkiesitys/ työpaja, jossa vanhan ajan räsypukki ja tonttu yllättävät oppilaat ilmestymällä koululle kesken koulupäivän. Mahdollisuus tehdä yhteistyössä Lasten kulttuurikeskus Lykyn toimesta.

Kanteleeseen tutustuminen; mahdollisesti yhteistyössä Lykyn kanssa.

***1.lk Tanssi ja hääperinne: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)**

Käynti Vetelin kotiseutumuseossa. Koululla Pidot-kokonaisuus, jossa keskipohjalaista hääperinnettä esitellään soiton, tanssin ja laulun siivittämänä. Lykyn tuote.

***2.lk Kuvataide: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Monilukutaito (L4)**

Tutustutaan Vetelin Taidekartanoon ja sen näyttelyihin. Koululla kuvataidepajassa keskitytään kuvaamaan liikettä alueella asuneiden kuuluisien urheilijoiden (esim. Kalle Lassila, Paavo Kotila, Hannu Taipale) kunniaksi!

***3.lk Kantele: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Tiedon hankkiminen menneisyydestä**

Tutustutaan Kreetta Haapasalon ja vierailaan Kreetan patsaalla. Millaista oli 11 lapsen äidin ja esiintyvän taiteilijan arki aikana, jolloin somea ei ollut ja keikoille mentiin hevostiesseillä? Kantelepajassa jokainen pääsee kokeilemaan, mitä kaikkea saa viisikielisestä irti!

***4.lk Kädentaidot: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)**

Retki katsomaan Hautakedon kivikautista asuinpaikkaa ja/tai muuta historiallista kohdetta. Kädentaitojen kokonaisuudessa tutustutaan johonkin vanhan ajan tekniikkaan, esim. huovutukseen tai keramiikan tekemiseen. Lisäksi tehdään luokan kanssa fransuja. Valmiista töistä muokataan näyttely esim. kirjastoon.

***5.lk Draama: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)**

-Retki Kokkolaan K.H.Renlundin museoon. Näyttelystä valitaan yhteisesti muutama niihin liittyvä kiinnostava hahmo ja kerätään heistä taustatietoa. Koululla draamapajassa hahmot lähtevät elämään ja kohtaavat!

-Hahmot puhuvat pajassa osin myös Vetelin murteella. Tätä varten pidetään oma murrepaja.

***6.lk Musiikkia meiltä ja muualta: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen moninaisuus rikkautena**

Retki Kaustiselle. Kaustisen pelimannitalolla pidettävän marimboja ja viisikielisiä kanteleita yhdistelevän työpajan lisäksi päivään sisältyy esittelykierros lähellä sijaitsevan Kansantaiteenkeskuksen kansansoitinmuseossa, jossa tutustutaan myös jättikanteleeseen. Lykyn tuote.

Yläkoulu

***7.lk Elokuvasvatus: Liittyy opetussuunnitelman arvoperusteeseen Ihmisyyt, sivistys, tasa-arvo ja demokratia**

Koulukinon kokonaisuudessa käsitellään mm. alueelle tärkeää siirtolaisuusteemaa elokuvien kautta.

***8.lk Taidetestaajat**

- Osallistuminen vuosittaiselle kulttuurimatkalle (valtakunnallinen konsepti).Lisäksi käynti kotiseutumuseossa.

***9.lk Mediataide: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)**

Tutustutaan kauppaneuvos Samuli Harimaan ja valtionpäivämies Juho Torppaan. Mediapajassa suunnitellaan näille kahdelle somekanava. Miltä se mahtaisi näyttää, jos he eläisivät tänä päivänä? Ulosveisuun perinteeseen tutustuminen

LUKIO

***1.lk Äänimaisemia-työpaja: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Demo - luovasti yhdessä (MU4)**

Elävästä kulttuuriperinnöstä innoituksensa hakevassa, musiikkia ja kuvataiteita yhdistelevässä työpajassa syntyneet kuvat ja äänet sulautuvat yhtenäiseksi taideteokseksi. Lykyn tuote

***2.lk Luova työ ammattina: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Työelämävalmiudet**

Tutustutaan Vetelin Taidekartanon toimintamalliin sekä näyttelyihin. Koululla Luova työ ammattina-kokonaisuus voidaan toteuttaa videona ja/tai lisäksi oman maakunnan alueella asuvan taiteilijan livetapaamisen avulla.

***3.lk Valokuvaus: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kuva viestii ja vaikuttaa (KU3)**

Retki Puusaaren kallioille tai muuhun haluttuun kohteeseen valokuvaajan johdolla. Miten otetaan hyviä luontokuvia ja millaisia niiden pitäisi olla, jotta oma ikäluokkakin niistä innostuisi?

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN KAKKOSTASO, esittävät taiteet

1. Vetelissä vakiintuneita käytäntöjä/esiintyjiä esittävän taiteen puolella ovat Vetelin poikakuoro/Simo Kangas, Vetelin Musiikinystävät ry, Tallari, Viskurit, Veikko ja Nestori Siponkoski
2. Kiertue-esityksiä paikan päälle/vaihtoehtoisesti vierailu Kokkolaan vuosittain sopimuksen mukaan mm. Kokkolan kaupunginteatteri, Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri ja Kaustisen musiikkilukion musikaali